

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ (27): Η Φιλοπτωχεία (Αγ. Γρηγόριος ο Θεολόγος)

Date : Δεκεμβρίου 27, 2006

Ο Άγιος Γρηγόριος είναι όχι μόνο ένας μεγάλος πατέρας και διδάσκαλος της Εκκλησίας, αλλά και ο επιφανέστερος θεολόγος της μετά τον απόστολο και ευαγγελιστή Ιωάννη.

Γεννημένος μεταξύ 326 και 329 στην Αριανζό, κοντά στη Ναζιανζό της Καππαδοκίας, από εύπορους γονείς, απέκτησε μεγάλη κλασική και θεολογική μόρφωση. Μαζί με το συμφοιτητή και φίλο του άγιο Βασίλειο τον Μέγα, αρχιεπίσκοπο Καισαρείας της Καππαδοκίας, και τον άγιο Γρηγόριο, επίσκοπο Νύσσης, ανήκει στους «μεγάλους Καππαδόκες». Από τον πατέρα του, Γρηγόριο επίσης, επίσκοπο Ναζιανζού, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος και από τον άγιο Βασίλειο επίσκοπος Σασίμων. Πάντως, φύση μοναχική καθώς ήταν, αφιέρωσε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στη μόνωση, την ησυχία και την άσκηση.

Το 379 κλήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, για ν' αντιμετωπίσει την αίρεση του αρειανισμού. Με κέντρο τον μικρό ναό της Αναστάσεως, κατήχησε, δίδαξε, εκφώνησε τους περίφημους λόγους του για τη θεότητα του Υιού, που του εξασφάλισαν το χαρακτηρισμό του Θεολόγου, και αναζωπύρωσε την Ορθοδοξία, μολονότι αντιμετώπισε τη βίαιη αντίδραση των αρειανών. Αφού χρημάτισε αρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως για μικρό χρονικό διάστημα (Νοέμβριος 380 – Ιούνιος 381), παραιτήθηκε από το θρόνο και αποσύρθηκε στη γενέτειρά του, όπου ασχολήθηκε με τη συγγραφή και την καταπολέμηση των αιρετικών απολλιναριστών ως την κοίμησή του, το 390.

Ως συγγραφέας ο άγιος Γρηγόριος χαρακτηρίζεται από θεολογικό βάθος, έντονη ποιητικότητα, ρητορική δεινότητα και βαθειά γνώση του αττικού λόγου. Η παράδοση, στην οποία στηρίζεται, αποτελεί συνάρτηση της αλεξανδρινής σχολής και της θεολογίας των αγίων Ιγνατίου του Θεοφόρου, Ειρηναίου Λυώνος και Αθανασίου του Μεγάλου. Θεολόγησε κυρίως για τα τρία Πρόσωπα της Αγίας Τριάδος, τη σχέση Τους και τον τρόπο υπάρξεώς Τους. Οι απαντήσεις του στα τριαδολογικά, πνευματολογικά και χριστολογικά προβλήματα διατύπωσαν κατά τον πιο έγκυρο τρόπο την πίστη και την παράδοση της Εκκλησίας.

Τα κείμενά του, όσα διασώθηκαν, διακρίνονται σε επιστολές (246), έπη θεολογικά και ιστορικά (τουλάχιστον 396) και λόγους (43). Οι λόγοι αποτελούν τα ύψιστα δημιουργήματά του, τόσο από θεολογική όσο και από λογοτεχνική άποψη, και διαιρούνται σε δογματικούς, απολογητικούς, εόρτιους, εγκωμιαστικούς-επιτάφιους και ηθικολογικούς-κοινωνικούς. Ένας από τους τελευταίους είναι και ο λόγος «*Περί φιλοπτωχίας*», ανθολόγηση του οποίου ακολουθεί σε ελεύθερη νεοελληνική απόδοση.

Στο λόγο αυτό, που εκφωνήθηκε πιθανότατα στην Καισάρεια γύρω στο 370, ο ιερός συγγραφέας, με απaráμιλλη ρητορική δύναμη, ποικίλα εκφραστικά σχήματα, λεπτές γλωσσικές αποχρώσεις και ζωηρές εικόνες, κατορθώνει να συναρπάσει τον αναγνώστη, να του εμπνεύσει την ευσπλαχνία και τη φιλανθρωπία, να τον πείσει για την αναγκαιότητα της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Είναι δύσκολο, λέει, να διαλέξει κανείς την υψηλότερη αρετή, όπως είναι δύσκολο να διαλέξει και το ωραιότερο λουλούδι από ένα ολάνθιστο λιβάδι. Αν πάντως, σύμφωνα με τον απόστολο Παύλο, η αγάπη είναι η κορωνίδα των αρετών, το καλύτερο μέρος της είναι η αγάπη στους φτωχούς. Οι πιστοί, ως διαχειριστές των αγαθών που τους παραχώρησε ο Θεός, οφείλουν να δείχνουν συμπάθεια σ' εκείνους που έχουν ανάγκη και να τους βοηθούν.

Το λόγο κλείνει με μια ανυπέρβλητη σε δύναμη και κάλλος, σχεδόν ποιητική, παράγραφο, που καμιά μετάφραση δεν μπορεί ν' αποδώσει ικανοποιητικά: «*Χριστόν επισκεψώμεθα, Χριστόν θεραπεύσωμεν, Χριστόν θρέψωμεν, Χριστόν ενδύσωμεν, Χριστόν συναγάγωμεν, Χριστόν τιμήσωμεν· μη τραπέζη μόνον, ως τινες· μήδε μύροις, ως η Μαρία· μηδέ τάφω μόνον, ως Ιωσήφ ο Αριμαθαίος· μηδέ τοις προς ταφήν, ως Νικόδημος ο εξ ημισείας φιλόχριστος μηδέ χρυσώ και λιβάνω και σμύρνη, ως οι μάγοι προ των ειρημένων· αλλ' επειδή έλεον θέλει και ου θυσίαν ο πάντων Δεσπότης, και υπέρ μυριάδας αρνών πiónων η ευσπλαγγνία, ταύτην εισφέρωμεν αυτώ δια των δεομένων και χαμαί σήμεραν ερριμμένων, ίνα, όταν ενθένδε απαλλαγώμεν, δέξωνται ημάς εις τας αιωνίους σκηνάς....*». - ΠΡΟΛΟΓΟΣ εκ της ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ

Διαβάστε ολόκληρο το κείμενο πατώντας [εδώ](#)